

Sisäministeriö
Poliisiosasto
Lainsäädäntöyksikkö
Viite: Lausuntopyyntö SMDno-2015-1557

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n lausunto Rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämistä koskevasta hankkeesta

Lausunnon keskeiset kohdat tiivistettynä

- EHYT ry kannattaa rahapeliyhteisöjen yhdistämistä. Peliyhteisöjen yhdistäminen nykyisestä kolmesta yhdeksi selkeyttää suomalaista yksinoikeusjärjestelmää sekä voi tehostaa pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Hyvin huolehdittu pelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen sekä kohtuullisesta rahapelaamisesta saadun tuoton jakaminen edunsaajille on kaikkien kannalta paras tae suomalaisen yksinoikeusjärjestelmän tulevaisuudesta. Yksinoikeusjärjestelmä ei itsessään riitä ehkäisemään ja vähentämään rahapelihaittoja.
- Rahapelihaittojen ehkäisemisen on oltava fuusioprosessissa keskeisin näkökulma. Pitkäjänteisen työn takaamiseksi tarvitaan pysyvä rahoituspohja, jotta kehitetty työ ei katoa projektityön päättyessä.
- Esitys ei nykyisellään ole rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta riittävä, pikemminkin se on tältä osin epäuskottava. Esityksen lausumat pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tärkeydestä ja ensisijaisuudesta fuusiossa ovat vahvasti ristiriidassa näihin toimiin kohdennettavien resurssien kanssa. Nykyisessä esityksessä ei esitetä konkreettisia lisäyksiä rahapelihaittojen sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäisevään työhön.
- EHYT ry esittää, että arpajaislakiin lisätään kirjaus vuosittaisesta 1 % rahapelimaksusta, jolla rahoitetaan pysyvästi rahapelihaittojen ehkäisy ja tutkimus sekä hoito. Rahapelimaksu peritään yhtiön pelikatteesta. Vuoden 2015 pelikatteen perusteella sen suuruus olisi noin 17 miljoonaa euroa.
- EHYT ry esittää kansallisen rahapelipoliittisen ohjelman laatimista. Valtioneuvoston on tehtävä rahapelipoliittinen periaatepäätös, jolla asetetaan tavoitteet rahapelien tarjonnalle, valvonnalle, rahapelihaittojen ehkäisylle, hoidolle, tutkimukselle sekä peliyhtiön tuotolle, eli pelaajien häviämisen määrälle. Rahapeliasioiden neuvottelukunnan tehtävä on seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita. Haittatyön sisältöä ja ehkäisevän työn tarpeellisuutta ei tule määritellä rahapeliyhtiön toimesta.
- EHYT ry edellyttää, että arpajaislain ja siihen liittyvän lainsäädännön muutoksista tehdään sosiaalisten ja terveysvaikutusten haittakustannusarviointi. Rahapeliongelma on tutkimuksen mukaan yleisintä työttömillä, lomautetuilla, työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla ja pitkäaikaissairailta. Pelihaitat ovat merkittävä sosiaalinen ja kansanterveydellinen ongelma, joihin liittyy huono-osaisuuden kasautumista.
- EHYT ry esittää, että uuden peliyhtiön hallitukseen tulee valita henkilö, jolla on kokemusta ja osaamista rahapelihaittojen ehkäisystä ja pelihaittoihin liittyvistä asioista.
- EHYT ry yhtyy SOSTEn lausuntoihin edunsaajien aseman siirtymisestä tuotonjaossa sisäministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle.

EHYT ry:n esitysten taustoitusta ja tarkennusta

Pelihaittojen ehkäisyn tulee olla toiminnan ja päätöksenteon keskiössä

Hallituksen esityksessä luotetaan voimakkaasti siihen, että rahapelitoiminnan ohjauksella ja sääntelyllä turvataan rahapelihaittojen ehkäisy. Suomessa ei ole selvitetty jo tehtyjen sääntelytoimien vaikuttavuutta. Myöskään rahapelien haittariskien arviointia ei ole aloitettu vaikka työryhmä jätti asiasta ehdotuksen syyskuussa 2014. Suomessa ei siis ole todellista, tutkittua tietoa sääntelyn vaikutuksista.

- EHYT ry pitää esityksen tavoitetta tehostaa rahapelien toimeenpanon valvontaa vahvistamalla Poliisihallituksen arpajaishallinnon toiminnallista itsenäisyyttä ja asemaa Poliisihallituksen alaisuudessa tarpeellisenä. Tavoite ei kuitenkaan ole riittävä haittojen ehkäisyn näkökulmasta. Lainsäädäntö ei ole yksin riittävä, vaan se edellyttää toimia, kuten esityksen yleisperusteluissa (s. 18) todetaan liitetyen EY-tuomioistuimen päätöksiin: *"Merkitystä on paitsi rahapelejä koskevalla kansallisella lainsäädännöllä myös alalla tosiasiansa noudatettavalla käytännöllä."*

Esityksen yleisperusteluissa todetaan, että *"rahapelialan voimakas toimintaympäristön muutos on aiheuttanut tarpeen arvioida rahapelitoimintaa koskevan lainsäädännön uudistamista"*. Voimakas toimintaympäristön muutos, johon myös nykyiset peliyhtiöt ovat aktiivisesti osallistuneet, lisää tarvetta panostaa haittojen ehkäisyyn.

Arpajaislain muutoksella luodaan mahdollisuudet Suomen suurimpaan pelialan muutokseen, mutta siinä ei anneta resursseja ehkäisevän työn tehostamiseen. Yleisperusteluissa kuitenkin (s. 11) korostetaan: *"Suomessa rahapelihaittojen ehkäisy on rahapelipolitiikan pääasiallinen tavoite. Näin ollen rahapelijärjestelmään liittyviä päätöksiä tulee käsitellä myös hyvinvointi- ja terveystaloudellisinä kysymyksinä."*

Esityksen perusteluissa todetaan (s. 12) ehkäisevän työn vaikuttavuudesta: *"Rahapelihaittojen vähentämistoimenpiteet voidaan jakaa karkeasti kolmeen ryhmään: 1) rahapelien saatavuuden ja tarjonnan rajoitukset, 2) rahapelien, pelitilanteiden ja riskipelaamisen sääntely ja 3) tiedotus rahapelihaitoista ja yleinen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Kansainväliset vaikuttavuustutkimukset osoittavat, että parhaiten haittoja voidaan ehkäistä pelitarjonnan sääntelyllä ja että yksittäisenä toimenpiteenä valistuksella saadaan vähemmän tehokkaita tuloksia."*

- EHYT ry korostaa tässä yhteydessä ehkäisevän työn merkitystä. Kansalaisjärjestöjen rooli rahapelihaittoja ehkäisevässä työssä on tärkeä. Valistuksella ja kohtaavalla työllä on paikka sääntelyyn perustuvien toimenpiteiden rinnalla. Tästä on saatu vaikuttavia tuloksia aikaisemmin esimerkiksi tupakoinnin haittojen vähentämisessä. Jotta rahapelihaittoihin liittyvä ehkäisevä työ voidaan toteuttaa ja kohdentaa tarkoituksenmukaisella tavalla, tarvitaan työn toteuttamisen rinnalle kohdennettua tutkimusta sen vaikuttavuudesta.

Haittojen ehkäisyn rakenteet ja resurssit turvattava rahapelimaksulla (52 §)

Arpajaislakiesityksen perusteluissa (s.35) todetaan: *"Tehokkaan ja samalla vastuullisen markkinoinnin yhdistelmä saattaa olla haaste haittojen ehkäisyn näkökulmasta. Vahvan toimijan harjoittama markkinointi voi kannustaa myös riskikuluttajia pelaamaan, mikä saattaa vaikuttaa pelihaittoja lisäävästi. Tämän vuoksi suomalaisen yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että pelihaittojen ehkäisyyn varataan riittävät resurssit."* Esityksessä ei kuitenkaan esitetä uusia resursseja haittojen ehkäisyyn. Uudessa laissa ehkäisevän päihdetöiden järjestämisestä asetettiin julkiselle vallalle velvoite myös rahapelihaittojen ehkäisystä. Myös tämä pe-

rustelee tarpeen rahapelihaittojen ehkäisyn pysyväälle rahoitukselle. Nyt sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön resurssit rahapelihaittojen seurantaan, ehkäisyn ja hoidon kehittämiseen ovat 2,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Esityksessä arpajaislain 52 §:ään arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien ongelmien seuranta ja tutkimus sekä ehkäisyn ja hoidon kehittäminen esitetään tehtäväksi pykälän 2 momenttiin tekninen muutos.

- Rahapelihaittojen ehkäisyn resurssien turvaamiseksi EHYT ry esittää, että arpajaislakiin lisätään 52 § rahapelimaksu, joka olisi 1 % rahapeliyhtiön pelikatteesta. Rahapelimaksulla rahoitetaan rahapelihaittojen ehkäisy, hoito ja tutkimus. 52 § teksti tulee muuttua: "... rahapelihaittojen seurantaan, ehkäisyyn, hoidon turvaamiseen ja tutkimukseen." Puolet rahapelimaksusta tulisi käyttää haittojen ehkäisyyn, seurantaan sekä tutkimukseen ja puolet hoidon turvaamiseen. Vastaavan kaltaisia rahoitusratkaisuja on käytössä muun muassa Puolassa, Norjassa, Uudessa-Seelannissa ja Kanadassa. Alankomaissa lisensoidut toiminnanharjoittajat maksavat nettotuotoistaan 0,5 prosenttia rahapeli-riippuvuutta varten perustettuun rahastoon.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausyksikkö teetti NAG Oy:llä selvityksen organisatorisista vaihtoehdoista taloudellisen analyysin. Tähän perustuen VNK lausui sisäministeriön 15.3.2015 selvitykseen Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisista ratkaisumalleista tiivistelmämuistiossaan: *"5.2. Ulkopuolinen selvitys osoittaa, että peliyhteisöjen yhdistämisellä on saavutettavissa merkittäviä taloudellisia hyötyjä, jotka voidaan kanavoida niin pelihaittojen ehkäisemiseen kuin edunsaajien hyväksi. Suurin osa taloudellisista hyödyistä syntyy kahden suurimman peliyhteisön yhdistämisestä."*

- EHYT ry:n mielestä on samanaikaisesti päätettävä sekä arpajaishallinnon uudelleenorganisoinnista että ehkäisevän työn rahoituksesta ja rakenteesta. Vaikka rahapelimaksu on 1 %, eli noin 17 miljoonaa euroa, yhtiön pelikatteesta, merkittävä osa fuusion taloudellisesta hyödystä tulee edelleen edunsaajien hyväksi.

Nykyisenkaltainen tulkinta 52 § kaventaa tutkimuksen tarpeen ainoastaan rahapelihaittatutkimukseen.

- EHYT ry esittää, että STM vastaa resurssin jakamisesta. Rahapelimaksun tuotosta osa tulee voida myöntää rahapelihaittojen seurantaan, ehkäisyyn, hoidon turvaamiseen ja tutkimukseen niin julkisen sektorin toimijoille kuin kansalaisjärjestöillekin. Ehkäisevän työn tueksi tarvitaan tutkimusta pelaamisesta laajempaan kulttuurisena ilmiönä nykyisen haittoihin keskittyneen tutkimuksen lisäksi.

Rahapelihaittojen ehkäisy (1 §)

Voimassaolevassa 13 c §:ssä säädetään rahapeliyhteisöiden velvollisuudesta toimeenpanna rahapelejä vastuullisesti.

- EHYT ry katsoo, että arpajaislain 1 § 2 mom. on muutettava vastaamaan uutta (12 § 2 mom.) selkeämpää kirjausta. Uuden 12 § 2 momentin mukaan: *"Yhtiön tehtävänä on harjoittaa rahapeli-toimintaa siten, että rahapeleihin osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään."*

Uudessa 12 § 2 momentissa on nyt tiukempi määrittely rahapelihaittojen ehkäisylle kuin arpajaislain voimassa olevassa 1 § 2 momentissa: *"Tämän lain tarkoituksena on taata yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja."*

Hallituksen esityksessä edellytetään yhtiöltä taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten rahapelihaittojen ehkäisemistä ja vähentämistä.

- EHYT ry:n mielestä yhtiö ei voi päättää taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten rahapelihaittojen ehkäisemisen ja vähentämisen toimista, vaan sen tulee toteuttaa niitä ennalta annettuna tehtävänä.

Tiedonsaanti (53 §)

Esityksessä 53 § 3 momenttiin esitetään, että STM:lle on toimitettava arpajaisten toimeenpanoa koskevat tiedot myös rahapelien haitallisuuden arviointia varten.

- EHYT ry pitää tärkeänä, että Sosiaali- ja terveysministeriölle määritellyn tiedonsaannin kautta voidaan turvata mahdollisuus saada rahapeliyhtiön hallinnoima tieto tutkimuksen ja rahapelihaittojen ehkäisyn käyttöön.

Sosiaalisten ja terveysvaikutusten arviointi

"Sosiaalisilla ja terveysvaikutuksilla tarkoitetaan *vaikutuksia esimerkiksi ihmisten henkiseen ja fyysiseen terveyteen, hyvinvointiin tai elinoloihin*. Ne ovat sellaisia ihmiseen, ihmisryhmään, yhteisöön tai yhteiskuntaan kohdistuvia vaikutuksia, jotka aiheuttavat *muutoksia terveydentilassa, hyvinvoinnissa tai hyvinvoinnin jakautumisessa* (esimerkiksi eri sosioekonomisten ryhmien kesken). Jos vaikutukset kohdistuvat rajatusti johonkin ihmisryhmään, esimerkiksi lapsiin tai vanhuksiin, pitää tarkastelu kohdentaa nimenomaisesti siihen ryhmään."¹ Rahapeliongelma on tutkimuksen mukaan yleisintä työttömällä, lomautetuilla, työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla tai pitkäaikaissairailta. Se on merkittävä sosiaalinen ja kansanterveydellinen ongelma, johon liittyy huono-osaisuuden kasautumista.

- EHYT ry edellyttää, että arpajaislain ja siihen liittyvän lainsäädännön muutoksista tehdään sosiaalisten ja terveysvaikutusten arviointi oikeusministeriön ohjeiden mukaisesti.

Suomeen tulee laatia kansallinen rahapelipoliittinen ohjelma

Yksinoikeusjärjestelmä ei itsessään ehkäise tai vähennä rahapelihaittoja. On vaikeaa osoittaa, että yksinoikeusjärjestelmä olisi tuottanut vähemmän rahapelihaittoja kuin muut järjestelmät. Suomalainen järjestelmä on toiminut hyvin rikollisen pelaamisen, rahanpesun sekä vilpillisen pelaamisen estämisessä. Sen sijaan sosiaalisten ja taloudellisten haittojen ehkäisyssä järjestelmä ei ole onnistunut yhtä hyvin.

Suomen rahapelijärjestelmä tuottaa suhteellisen korkeat haittaluvut. Suomessa on riskipelaajia 15–74 vuotiaista rahapelejä pelaavista² noin puolitoistakertainen määrä verrattuna esimerkiksi Ruotsiin tai Ison Britanniaan. Suomen ongelmapelaajien määrä on eurooppalaista huipputasoa ja rahapelikulutus väestömäärään suhteutettuna jo vuosia ollut Euroopan korkeimpia. Erittäin suuri osa rahapelaamisen tuotoista tulee riskipelaajilta ja ongelmapelaajilta.

¹ Säädoehdotusten vaikutusten arviointi. Ohjeet. Oikeusministeriön julkaisuja 2002-2009. 2007:6.

² Salonen A & Raisamo S. Suomalaisen rahapelaaminen 2015. Raportti 16/2015. THL

Rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja voidaan mitata, ehkäistä ja hoitaa järkevällä rahapelipolitiikalla ja vastuullista pelaamista edistämällä. Määrätietoisesta haittojen ehkäisemiseen tähtäävästä rahapelipolitiikasta koituu sosiaalisia, yhteisöllisiä ja terveyshyötyjä. Se myös turvaa rahapelijärjestelmää, järjestelmän tuottoja sekä ehkäisee rahapelaamisesta aiheutuvia haitallisia taloudellisia vaikutuksia.³ Rahapeliyhtiö ei voi olla toimija, joka määrittää haittatyön sisältöä ja ehkäisevän työn tarpeellisuutta.

- EHYT ry esittää kansallisen rahapelipoliittisen ohjelman laatimista. Valtioneuvoston on tehtävä rahapelipoliittinen periaatepäätös, jolla asetetaan tavoitteet rahapeliin tarjonnalle, valvonnalle, rahapelihaittojen ehkäisylle, hoidolle ja tutkimukselle sekä tuotoille. Rahapelipoliittisen linjauksen yhteyteen tulee liittää myös digitaalisen pelaamisen haittojen ehkäisy. Rahapeliain neuvottelukunnan tulee seurata ja arvioida päätöksen toteutumista.

Rahapeliain neuvottelukunta (42a §)

Rahapeliain neuvottelukunnan tehtävä on seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita. Sen *"tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädettäisiin voimassa olevan pykälän tavoin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on, että sen jäseninä olisivat esimerkiksi edustajat keskeisistä rahapeliin toimintaan liittyvistä viranomaisista, eduskuntaryhmistä sekä edunsaajista"*.

- EHYT ry pitää tärkeänä, että neuvottelukunnassa on edustettuna rahapelihaittojen ehkäisyn osaamista myös viranomaistahojen ulkopuolelta. Näin taataan käytännön tiedon ja osaamisen välittyminen neuvottelukunnan toimintaan.

Arpajaislain 12 § "X Oy" hallitus ja hallintoneuvosto

Uuden rahapeliyhtiön hallitus koostettaisiin osaamisperusteisesti ottaen huomioon liiketoimintaosaaminen ja yhtiön erityistehtävän luonne.

- EHYT ry esittää, että yhtiön hallitukseen tulee valita henkilö, jolla on kokemusta ja osaamista rahapelihaittojen ehkäisystä ja pelihaittoihin liittyvistä asioista.

Rahapelitarjonnan ja pelinkehityksen tulee olla tasapainossa haittojen ehkäisyn kanssa

Rahapeliin tarjontaa ei tule kasvattaa vain tuottojen lisäämiseksi. Tarjonnan säätelyn ohella tulee kiinnittää huomiota rahapeliin ominaisuuksiin, markkinointiin, pelien määrään sekä niiden sijoitteluun. Esityksessä linjataan mahdollisuudesta tuoda suuri määrä uusia nopeitempoina verkossa pelattavia rahapelejä. Näiden korkean haittapotentiaalinen rahapeliin lisääntyminen markkinoilla luo pelihaittoja ehkäisevälle työlle erityisiä haasteita.

Rahapelipoliittisten päätösten tulee perustua luotettavalle tutkimukselle. Rahapelipoliittisten päätösten sekä säätelyn vaikutuksia ja vaikuttavuutta tulee tutkia.

- EHYT ry edellyttää, että rahapelitarjonta on tasapainossa rahapelihaittojen ehkäisyn kanssa.

³ Modernizing Problem Gambling Policy in Ontario. CAMH, OPGRC, RGC. Draft 2013.

Tunnistautuminen

Pelaajan tunnistautuminen ehkäisee alaikäispelaamista ja mahdollisesti ongelmapelaamista, mutta myös todennäköisesti laskee tuottoja.

- Tunnistautumista on harkittava, sillä on olemassa merkittävää tutkimustietoa sen myönteisistä vaikutuksista rahapeliongelmiin ehkäisyyn. Tunnistautuminen tulee liittää etenkin erityisen riskialttiiksi arvioituihin peleihin (kuten raha-automaatit, vedonlyönti ja nopeat päivittäiset arvontapelit) eli se ei ole tarpeen kaikissa peleissä. Peliyhtiön on edistettävä pelaajien vapaaehtoista tunnistautumista.
- EHYT ry kannattaa kansallisen peliestorekisterin perustamista.

Pelaajalle vastuuta ja päätösvaltaa pelien tarjonnasta, suoramarkkinoinnista, pelaamisesta sekä rajoittamisesta

Suomessa on suuri satunnaisesti ja haitattomasti pelaavien rahapelaajien joukko. Pelaajalla on vastuu omasta pelaamisestaan, mutta yhteiskunnalla ja peliyhtiöllä on vastuu pelitarjonnan ja pelien vastuullisessa järjestämisessä ja markkinoinnissa.

- Peliyhtiöiden yhdistyessä asiakasrekisterien yhdistäminen voi aiheuttaa potentiaalisen pelihaittojen syntymisen riskin pelaajalle. Pelaajalla tulee olla mahdollisuus rajata haluamiansa pelejä pois pelitiliään (14§).
- Pelaajan tulee voida kytkeä haluamansa pelit omaan pelitiliinsä siten, että hän ei voi pelata muita pelejä tai saada muihin peleihin liittyvää suoramarkkinointia. Pelitili on voitava sulkea tai lopettaa milloin vain sekä määräajaksi että lopullisesti. Itse asetettu pelikielto on voitava tehdä yli vuoden mittaiseksi ja myös lopulliseksi.
- Pelaajalle pitää olla pakollista asettaa päivittäinen tappioraja.
- Peliyhtiön on tarjottava kuluttajalle riittävät tiedot peleistä ja tarjottava aktiivisesti työkaluja pelaamisen hallintaan. Rahapelaajalla on oltava tieto peleihin liittyvästä haittapotentiaalista ja mahdollisuus kuluttaa rahapelejä harkitusti. Pelaajan tulee käyttää tarjottuja vastuullisuustyökaluja, kuten markkinointirajoituksen asettamista.

Rahapelien markkinointi 14 b§

Nykyisen arpajaislain markkinointisäännöstyö (14b §) ei voi pitää riittävänä. Mainonnan etukäteisarviointi ja toimialan eettinen itsearviointi ei myöskään nykyisellään ole riittävää.

- EHYT ry pitää perusteltuna pelaamisen kanavoittoa vähemmän haitallisiin peleihin ja valvottuihin yhteisöllisiin ympäristöihin. Tämän varmistamiseksi kansallisessa rahapelipoliittisessa ohjelmassa tulee luoda ohjeet rahapelien mainonnalle. Markkinoinnin arviointia toteuttamaan tarvitaan ulkopuolinen arviointiryhmä.

Uudet nopeat pelit (3 §)

Uudet rahapelimuodot (uusi 3 §) merkitsevät mahdollisuutta tuoda markkinoille suuren joukon uusia, nopeita verkkopelejä. Esitys ei sisällä arvioita näiden uusien pelimuotojen haitallisuudesta. Tutkimus on osoittanut, että verkossa rahapelejä pelaavilla on muita enemmän ongelmia. Nämä uudet pelimuodot tarkoittavat uutta ja suurta haastetta rahapelihaittojen ehkäisylle.

- Uusien pelimuotojen kehittämisen tulee tapahtua vastuullisesti ja perustua pelimuotojen haitallisuuden arviointiin. Pelien haitallisuuden arviointia tulee tehdä ajantasaisesti kansainvälinen kilpailutilanne huomioiden.
- EHYT ry muistuttaa, että alaikäisten osallistuessa esimerkiksi veikkauskohteina oleviin eSports-peleihin pelaajina tai pelien merkittävänä kohderyhmänä, nämä pelit eivät saa olla vedonlyönnin tai muun rahapelaamisen kohteena. eSport-pelien vedonlyöntiin liittyvässä markkinoinnissa tulee noudattaa erityistä tarkkuutta, jotta rahapelien mainonta ei kohdennu alaikäisiin. Lisäksi tulee pitää huolta, ettei peliyhtiön peleissä tai markkinointimateriaalissa ole lapsiin ja nuoriin vetoavia elementtejä.

Edunsaajien asema turvattava

- EHYT ry yhtyy SOSTEN jättämään eriävään mielipiteeseen sekä 31.3.2016 jättämiin lausuntoihin sisäministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle ja lausuu lisäksi:

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (22 §)

- EHYT ry pitää tärkeänä, että arpajaislakia muutettaessa toteutetaan edunsaajien asemaa rahapeliyhteisöjen yhdistämisessä selvittäneen työryhmän yksimielistä mietintöä. Valtion talousarvioon on siirrettävä määräraha, joka vastaa sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen kustannuksista. Määräraha on katettava kokonaan peliyhtiön tuotosta. Asian ratkaisemiselle sovitusta poiketen ei ole esitetty perusteita.

Edunsaajien osallisuus tuotontuotoksiin

Edunsaajatyöryhmän yksimielisessä mietinnössä todetaan, että sosiaali- ja terveysministeriöön perustetaan järjestöjen esittämistä edustajista koostuva edunsaajaneuvosto, joka jatkossa RAY:n hallituksen sijasta tekee avustusesityksen.

- EHYT ry edellyttää, että lopullisen lakiesityksen ja sen ohessa annettavien asetusten on pohjauduttava vuonna 2015 yhteisesti sovittuun malliin, jossa RAY:n edunsaajien mahdollisuus vaikuttaa tuotontuotoksiin turvataan.

RAY:n omaisuuden käyttäminen

RAY:lla on omaisuutta, koska kaikkea tuottoa ei ole jaettu avustuksina. Arpajaislain 13§:ssä todetaan: "Yhdistyksen lakatessa sen varat jaetaan valtioneuvoston päätöksellä sellaisiin tarkoituksiin, joihin yhdistyksen tuottoa voidaan 17 §:n 2 momentin mukaan käyttää." Säädos on kirjoitettu nimenomaan nyt käsillä olevaa tilannetta silmällä pitäen.

- EHYT ry esittää, että arpajaislain uudistamisen yhteydessä poistetaan arpajaislakiluonnoksen 17b§:n toinen momentti. Edellytetään, ettei RAY:n edunsaajille kuuluvasta osuudesta jatkossa osoiteta

maksettavaksi muita menoja kuin avustuksia sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä edistäville järjestöille.

Valtionavustuslaki 6§

"Muu kuin 5 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettu valtion talousarviosta tai talousarvion ulkopuolella olevasta valtion rahastosta myönnettävä valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu."

- EHYT ry edellyttää, että jatkossa sosiaali- ja terveysalan järjestöille voidaan myöntää avustukset kokonaiskustannusten täyteen määrään eli 100 %, kuten se on ollut mahdollista RAY:n avustusten kohdalla. Valtionavustuslain 6 § säännös ei saa estää tätä.

STM lausuntopyyntö STM074:00/2015

- EHYT ry yhtyy SOSTEN 31.3.2016 jättämään lausuntoon.

5. Arpajaislain II vaiheen valmistelun käynnistäminen

Lausunnolle lähetetty esitys käsittelee pääsääntöisesti vain rahapeliyhteisöjen toimintojen yhdistämiseen liittyviä asioita. Mikäli katsotaan, että lausunnossamme edellä esitetyjä näkökohtia ei tästä syystä voida nyt ottaa mukaan valmisteluun, tulee arpajaislain valmistelun toinen vaihe käynnistää välittömästi nykyisen valmistelun päättyessä ja lakiehdotuksen siirtyessä eduskunnan käsittelyyn. Tässä yhteydessä tulee viimeistään myös määrittellä, miten arpajaislain toimeenpanoa seurataan ja tarkastellaan sen toteutumista rahapelihaittojen ehkäisyn osalta sekä tehdään mahdolliset tarvittavat korjaukset.

Helsingissä 8. päivänä huhtikuuta 2016

Kari Vuorinen
Talous- ja hallintojohtaja
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry